

Poplatkové právo

Michal Radvan

Pojem POPLATEK

Poplatek je na rozdíl od daně dávkou nepravidelnou (ad hoc), vybíranou státem nebo jinými veřejnoprávními korporacemi za zákonem stanovené úkony jejich orgánů.

Z LZPS

Listina základních práv a svobod v článku 11 odst. 5 stanoví, že daně a poplatky mohou být ukládány výhradně zákonem.

Poplatková soustava ČR

- poplatky správní (celostátní vybírané orgány veřejné správy)
- poplatky soudní (celostátní vybírané soudy)
- zvláštní dávky poplatkového charakteru stojící mimo katalog správních poplatků (např. poplatky spojené s užíváním dálnic, poplatky na ochranu životního prostředí apod.)
- místní poplatky

Správní poplatky - účel

- žadatel přispívá na činnost orgánu, která se uskutečňuje v jeho zájmu, tzn. náklady na výkon státní správy nenesou všichni občané, ale konkrétní jedinec, jež má o ten který úkon zájem
- účelem je též nezatěžovat státní správu zbytečnými podáními, avšak při konstrukci sazeb musí zákonodárce dbát na to, aby bylo řízení z hlediska výše poplatku pro poplatníka dostupné

Správní poplatky

- Právní úprava:
zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Správní poplatky – předmět

Předmětem správních poplatků je správní řízení a další činnost správního úřadu související s výkonem státní správy.

Jednotlivé úkony podléhající zpoplatnění jsou vymezeny v položkách sazebníku poplatků, který tvoří přílohu k zákonu o správních poplatcích.

Zákon vymezuje předmět zpoplatnění i negativně, když stanoví, že úkony zahájené správním úřadem z moci úřední, s výjimkou místního šetření, a úkony související s přestupkovým a s trestním řízením nejsou předmětem poplatku.

Správní poplatky – poplatník

Poplatníkem správního poplatku je osoba, která podala žádost nebo jiný návrh k provedení úkonu správnímu úřadu, nebo osoba, v jejímž zájmu nebo věci byl úkon proveden.

Vznikne-li povinnost zaplatit poplatek za týž úkon více poplatníkům, zaplatí jej společně a nerozdílně.

Správní poplatky - sazby

Sazby poplatků jsou stanoveny v sazebníku:

- pevnou částkou, nebo
- procentem ze základu poplatku

Správní poplatky – správa

Poplatky obvykle vyměřuje, vybírá a vymáhá správní úřad příslušný k provedení úkonu.

Poplatky stanovené pevnou částkou jsou splatné buď při přijetí podání nebo později, vždy však před provedením úkonu. Naopak procentní poplatky a některé další poplatky vyměřuje správní úřad platebním výměrem a jsou splatné ve lhůtě do patnácti dnů ode dne, který následuje po doručení platebního výměru.

Nezaplatí-li poplatník poplatek ve stanovené lhůtě, správní úřad zastaví zahájené řízení nebo úkon neprovede. Je nutno mít na paměti, že správní úřad vydá výsledek provedeného úkonu vždy až po zaplacení poplatku.

Při řízení ve věcech poplatků se postupuje podle zákona o správě daní a poplatků.

Správní poplatky – role UFO

UFO jsou pověřeny **kontrolou**, zda správní úřady včas a ve správné výši vyměřují a vybírají poplatky, které jsou příjmem státního rozpočtu.

Bylo-li právo vymáhat nedoplatek na poplatku promlčeno, uloží územní finanční orgán správnímu úřadu zaplatit nedoplatek do státního rozpočtu místo poplatníka.

Soudní poplatky – předmět a právní úprava

Předmětem soudních poplatků jsou poplatky vybírané za řízení před soudy České republiky, a to z úkonů uvedených v sazebníku poplatků (tzv. **poplatky za řízení**) a dále za jednotlivé úkony prováděné soudy a správou soudů uvedené v sazebníku poplatků (tzv. **poplatky za úkony**).

Soudní poplatky upravuje **zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích**, ve znění pozdějších předpisů, jehož součástí je i příloha obsahující sazby poplatků.

Soudní poplatky - poplatník

Poplatníky soudního poplatku jsou obvykle navrhovatelé, mohou to být však i účastníci smíru uzavřeného ve smírčím řízení a další osoby, u nichž tak stanoví zákon o soudních poplatcích.

Poplatníkem poplatku za úkon je navrhovatel úkonu.

Vznikne-li více poplatníkům povinnost zaplatit poplatek, platí jej společně a nerozdílně.

Soudní poplatky – vznik poplatkové povinnosti

- podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení,
- podáním odvolání, dovolání, kasační stížnosti,
- schválením smíru ve smírčím řízení,
- uložením povinnosti zaplatit poplatek v souvislosti s rozhodnutím soudu o návrhu na nařízení předběžného opatření,
- uložením povinnosti zaplatit poplatek v souvislosti s rozhodnutím soudu o věci samé.

Jde-li o poplatek za úkon, poplatková povinnost vzniká sepsáním podání do protokolu u soudu, v ostatních případech podáním návrhu na provedení úkonu.

Soudní poplatky – základ poplatku

- cena předmětu řízení vyjádřená peněžní částkou,

Jde-li o opětvující se peněžité plnění, je základem procentního poplatku cena odpovídající součtu všech opětvujících se plnění.

Jde-li o peněžité plnění na dobu neurčitou, na dobu života nebo na dobu delší než pět let, je základem poplatku pětinasobek ceny ročního plnění.

Výjimečně, pokud není možné stanovit základ daně podle těchto pravidel, je základem poplatku částka ve výši 15.000 Kč.

Soudní poplatky – sazba

- sazba poplatků za řízení bude většinou procentní. Není však vyloučeno, že sazba poplatku za řízení bude stanovena i částkou pevnou,
- sazby poplatků za úkony jsou stanoveny pevnou částkou.

Výše sazeb poplatků je uvedena v sazebníku tvořícím přílohu k zákonu o soudních poplatcích.

Soudní poplatky – placení a správa

Poplatek je **splatný** vznikem poplatkové povinnosti.

Poplatky, které nejsou vyšší než 5.000 Kč, lze platit kolkovými známkami, ostatní poplatky se platí na účet státního rozpočtu zřízený u České národní banky pro jednotlivé soudy

Soudy vedou evidenci poplatkových povinností, jejich úhrad nebo zániků a z toho vyplývajících přeplatků či nedoplatků.

V řízení ve věcech poplatků rozhoduje a postupuje soud podle občanského soudního řádu, jestliže zákon o soudních poplatcích, popřípadě zákon o správě daní a poplatků nestanoví jinak.

Ministerstvo financí, územní finanční orgány a Ministerstvo spravedlnosti kontrolují u soudů, zda se poplatky vybírají ve správné výši, řádně a včas.

Ekologické poplatky

- poplatky za vypouštění odpadních vod do vod povrchových,
- poplatky za povolené vypouštění odpadních vod do vod podzemních,
- poplatky za vypouštění škodlivých látek do ovzduší,
- poplatky podle zákona o odpadech,
- odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu,
- poplatky za odběr podzemních vod

Poplatky za užívání dálnic a silnic

- časové poplatky
- elektronické mýtné

Časové poplatky

Povinnost zakoupit dálniční známku mají všichni řidiči vozidel nejméně se čtyřmi koly a provozovatelé souprav, kteří užívají české dálnice a rychlostí silnice.

Nejvyšší povolená hmotnost vozidla nebo soupravy přitom nepřesahuje dvanáct tun.

Celkově je na území České republiky zpoplatněno cca. 700 km cest.

Z ekologických důvodů nemusí motoristé platit v úsecích sloužících jako městské dopravní obchvaty.

Časové poplatky - výše

Maximální výši poplatku pro vozidlo v systému časového zpoplatnění:

- do nejvyšší povolené hmotnosti 3,5 tuny 1.200 Kč,
- o největší povolené hmotnosti nad 3,5 tuny do největší povolené hmotnosti, která činí méně než 12 tun, 20.000 Kč.

Výše časového poplatku za jeden měsíc a za sedm dnů se stanoví poměrně k výši ročního poplatku.

Časové poplatky – výše – pokračování

Konkrétní výši poplatku na každý rok pak určí prováděcí právní předpis, kterým je nařízení vlády č. 484/2006 Sb., o výši časových poplatků a o výši sazeb mýtného za užívání určených pozemních komunikací:

Doba platnosti	1 rok	1 měsíc	7 dní
Váha vozidla			
do 3.5 t	900 Kč	300 Kč	200 Kč
od 3.5 t do 12 t	7.000 Kč	1.750 Kč	650 Kč

Elektronické mýtné

Úhradě mýtného podléhá užití zpoplatněné pozemní komunikace (v první fázi 970 kilometrů, ve druhé 2.100 kilometrů) silničním motorovým vozidlem nejméně se čtyřmi koly, jehož největší povolená hmotnost činí nejméně dvanáct tun, nebo jízdní soupravou, jejíž největší povolená hmotnost činí nejméně dvanáct tun.

Elektronické mýtné – výše

Sazba poplatku je stanovena v nařízení vlády č. 484/2006 Sb., o výši časových poplatků a o výši sazeb mýtného za užívání určených pozemních komunikací:

	Emisní tř. do EURO II			Emisní tř. EURO III nebo vyšší		
	Počet náprav					
	2	3	4<	2	3	4<
Dálnice, RS	2,30	3,70	5,40	1,70	2,90	4,20
Silnice I. tř.	1,10	1,80	2,60	0,80	1,40	2,00

Místní poplatky – právní úprava

- zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v aktuálním znění

„Stanovení poplatků patří do samostatné působnosti obce, která je ve svém území zavedla. Poplatky zavede obec obecně závaznou vyhláškou, ve které upraví podrobnosti jejich vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, ohlašovací povinnost ke vzniku a zániku poplatkové povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků.“

Ekonomická autonomie obcí ve vztahu k ústavněprávní úpravě

- Čl. 8 Úst: „Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.“
- Čl. 101 odst. 3 Úst: „Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.“

Evropská charta územní samosprávy (čl. 9)

1. *Místní společenství mají v rámci hospodářské politiky státu právo na přiměřené vlastní finanční zdroje, se kterými mohou v rámci svých pravomocí volně nakládat.*
2. *Finanční zdroje místních společenství jsou úměrné odpovědnosti stanovené ústavou a zákonem.*
3. *Alespoň část finančních zdrojů místních společenství pochází z místních daní a poplatků, jejichž sazbu mohou místní společenství v mezích zákona stanovit.*
4. *Finanční systémy, na nichž se zakládají zdroje, které jsou místním společenstvím k dispozici, musí být natolik různorodé a pružné, aby umožňovaly, že tyto zdroje budou pokud možno stále odpovídat skutečnému vývoji nákladů na plnění úkolů, které místní společenství mají.*
5. *Ochrana finančně slabších místních společenství volá po zavedení postupů finančního vyrovnávání nebo rovnocenných opatření, jež mají korigovat důsledky nerovného rozdělování potenciálních finančních zdrojů a finančního zatížení, které je třeba z nich hradit. Takové postupy nebo taková opatření nesmějí omezovat volné uvážení, které místní společenství mohou v rámci své vlastní odpovědnosti uplatňovat.*
6. *S místními společenstvími se vhodným způsobem konzultuje, jak se jim přerozdělované zdroje mají přidělovat.*
7. *Dotace místním společenstvím se pokud možno předem neváží na financování konkrétních projektů. Poskytování dotací nelikviduje základní svobodu místních společenství uplatňovat v rámci své působnosti volné uvážení.*
8. *Za účelem získávání úvěru na kapitálové investice mají místní společenství v mezích zákona přístup na národní kapitálový trh.*

Ekonomická autonomie v praxi

- Česká republika při ratifikaci Evropské charty územní samosprávy učinila oznámení, že se necítí být vázána mj. ustanoveními čl. 9 odst. 3, 5 a 6.
- Oba dosavadní vládní návrhy „zákona o obecních daních“, které vycházely z toho, že úloha místních daní by neměla být zanedbatelná a měla by vytvořit dostatečný potenciál místních daní za veřejné služby a rozšířit možnost obcí účinně regulovat místní rozvoj, byly PS PČR vráceny, resp. zamítnuty.

Vlastní příjmy obcí

- Daň z nemovitostí: cca. 5 %
- Místní a správní poplatky: cca. 4 %

Další příjmy obcí

- DPH: 35 %
- DPFO ze závislé činnosti sražená zvl.
Sazbou: 2 %
- DPFO ze závislé činnosti: 17 %
- DPFO ze samost. výděleč. činnosti: 8 %
- DPPO bez daně placené obcemi: 15 %
- DPPO za obce: 12 %

Místní poplatky – výčet

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace

Poplatek ze psů

- za psy starší tři měsíců
- poplatníkem držitel psa - fyzická nebo právnická osoba, která má trvalý pobyt nebo sídlo na území České republiky
- osvobozeny osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením, kterým byl přiznán III. stupeň mimořádných výhod, osoby provádějící výcvik psů určených k doprovodu osob tělesně postižených, osoby provozující útulek pro opuštěné psy a osoby, kterým zvláštní právní předpis stanoví povinnost držení a používání psa.

Poplatek ze psů – sazby

- základní sazba poplatku až 1 500 Kč za kalendářní rok a jednoho psa,
- nižší sazba max. 200 Kč - poživatelé důchodu invalidního, starobního, vdovského a vdoveckého a důchodu sirotčího,
- u druhého a každého dalšího psa může obec horní hranici sazby zvýšit až o 50 %.

Pokud je poplatník držitelem psa jen po dobu několika měsíců v roce, platí poplatek v poměrné výši, která odpovídá počtu i započatých kalendářních měsíců. Podobně se postupuje i při změně místa trvalého pobytu nebo sídla, kdy držitel psa platí poplatek nově příslušné obci od počátku kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém změna nastala.

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt

Poplatníkem jsou fyzické osoby, které přechodně a za úplatu pobývají v lázeňských místech a v místech soustředěného turistického ruchu za účelem léčení nebo rekreace, pokud tyto osoby neprokáží jiný důvod svého pobytu.

Plátcem a zároveň ručitele poplatku je ubytovatel – fyzická nebo právnická osoba, která přechodně ubytování poskytla.

Možnost osvobození od poplatku se vztahuje jen na osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením, osoby mladší 18 let a starší 70 let nebo osoby, na které náleží přídatky na děti (výchovné).

Evidenční kniha obsahuje identifikační údaje osob, kterým ubytovatel poskytl přechodně ubytování za úplatu, včetně doby a účelu pobytu.

Sazba poplatku činí až 15 Kč za osobu a za každý i započatý den pobytu, není-li tento dnem příchodu. Obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou

Poplatek za užívání veřejného prostranství

Poplatek se vybírá za zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí umístění dočasných staveb pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní a sportovní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl. Dále může podléhat místnímu poplatku provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb a užívání tohoto prostranství pro reklamní akce. Výčet je taxativní a vyhláškou ho nelze rozšiřovat.

Poplatníkem je fyzická nebo právnická osoba, která užívá veřejné prostranství způsobem, jakým bylo uvedeno výše.

Od poplatku jsou osvobozeny jen akce, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely. Pokud se bude konat na veřejném prostranství akce, na kterou nebude vybíráno vstupné, bude ze strany správce daně možno vyžadovat zaplacení poplatku za užívání veřejného prostranství.

Sazba poplatku činí za každý i započatý m² maximálně 10 Kč na každý i započatý den. Zastupitelstvo má možnost navýšení poplatku za užívání veřejného prostranství v případě některých způsobů užívání (např. umístění prodejních nebo reklamních zařízení

Poplatek ze vstupného

Předmětem poplatku je vstupné na kulturní, sportovní, prodejní a reklamní akce. Tento výčet je taxativní. Z akcí, jejichž celý výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, se poplatek neplatí. Základem pro stanovení poplatku ze vstupného je vstupné snížené o daň z přidané hodnoty.

Sazba poplatku ze vstupného činí až 20 % z úhrnné částky vybraného vstupného. Obec může po dohodě s poplatníkem poplatek stanovit paušální částkou.

Poplatek z ubytovací kapacity

Poplatek je možné vybírat v lázeňských místech nebo místech soustředěného turistického ruchu z ubytovací kapacity v zařízeních určených k přechodnému ubytování za úplatu.

Poplatku nepodléhají ubytovací kapacity v zařízeních sloužících pro přechodné ubytování studentů a žáků, pracovníků fyzických a právnických osob, které tato zařízení vlastní nebo k nim mají právo hospodaření, ve zdravotnických nebo lázeňských zařízeních, pokud nejsou užívána jako hotelová zařízení a v zařízení sloužících sociálním a charitativním účelům.

Poplatníkem je ubytovatel – fyzická nebo právnická osoba, která přechodné ubytování poskytla. Takto bude za poplatníka považován i případný nájemce ubytovacího zařízení.

Ubytovateli je stanovena povinnost vést evidenční knihu s výjimkou údaje o účelu pobytu.

Sazby poplatku může dosahovat výše až čtyř korun za každé využití lůžko a den. Možnost stanovit po dohodě s poplatníkem roční paušál není vyloučena.

Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst

Poplatníky poplatku jsou fyzické nebo právnické osoby, kterým bylo vydáno povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst, do kterých je jinak vjezd zakázán příslušnou dopravní značkou. Poplatek neplatí fyzické osoby mající trvalý pobyt nebo vlastníci nemovitosti ve vybraném místě, osoby jim blízké, manželé těchto osob a jejich děti a dále osoby, které ve vybraném místě užívají nemovitost ke své hospodářské činnosti nebo osoby, které jsou držiteli průkazu ZTP a jejich průvodci.

Sazba poplatku činí až 20 Kč za den. Obec má možnost po dohodě s poplatníkem stanovit poplatek paušální částkou.

Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj

Poplatníkem poplatku je provozovatel povoleného hracího přístroje.

Na rozdíl od ostatních poplatků zde platí i minimální výše sazby poplatku, a to 1 000 Kč, maximálně může sazba činit 5 000 Kč, a to za tři měsíce.

Obec má možnost poskytnou od tohoto poplatku osvobození, přičemž zákon nestanoví pro takové osvobození žádné podmínky.

Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů

Poplatníky jsou fyzické osoby, které mají v obci trvalý pobyt a rovněž fyzické osoby, které mají ve vlastnictví stavbu určenou nebo sloužící k individuální rekreaci.

Sazba poplatku je rozdělena na dvě části. První tvoří částka až 250 Kč za osobu a kalendářní rok, druhou částka stanovená na základě skutečných nákladů obce předchozího roku na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu, až 250 Kč za osobu a kalendářní rok, celkem tedy maximálně 500 Kč na osobu ročně. Obec má povinnost v obecně závazné vyhlášce stanovit rozúčtování nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu na osobu.

Pokud během kalendářního roku dojde ke změně místa trvalého pobytu, resp. ke změně vlastnictví stavby, uhradí se poplatek v poměrné výši, která odpovídá počtu kalendářních měsíců pobytu nebo vlastnictví stavby v příslušném kalendářním roce. Rozhodný je vždy stav na konci každého měsíce.

Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace

Poplatníkem je vlastník stavebního pozemku zhodnoceného možností připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Sazba poplatku nesmí přesáhnout rozdíl ceny stavebního pozemku bez možnosti připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace a ceny stavebního pozemku s touto možností. Cena stavebního pozemku v obci se stanoví podle zákona o oceňování majetku (zákon č. 157/1991 Sb., v aktuálním znění) v kalendářním roce, ve kterém nabylo právní moci kolaudační rozhodnutí pro stavbu vodovodu nebo kanalizace obcí vybudované. Výše sazby na 1m² zhodnoceného stavebního pozemku stanoví obec v obecně závazné vyhlášce.

Děkuji za pozornost